

Nr 129.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen om anvisande av medel till bestridande av kostnaderna för vattendomstolarnas verksamhet m. m.; given Stockholms slott den 15 mars 1918.

Under återopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att, under förutsättning att riksdagen antager det förslag till vattenlag, varom särskild proposition till riksdagen avlättes,

dels till bestridande av årsarvoden åt vattenrättsdomarna, vattenrättsingenjörer och vattenrättssekreterarna så ock av gottgörelse åt vid vattendomstolarna anställda amanuenser samt av vikariatsersättning under semester för vattenrättsdomare och vattenrättssekreterare å extra stat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag, högst, 160,000 kronor;

dels ock medgiva,

att från det under andra huvudtiteln å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till domare, vittnen och parter må till vattenrättsingenjörer, utöver dem tillkommande årsarvoden, ävensom till vattenrättsnämndemän och av vattenöverdomstolen tillkallat sakkunnigt biträde utbetalas dagarvoden eller annan gottgörelse i enlighet med de grunder Kungl. Maj:t bestämmer; samt

att från det under andra huvudtiteln å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. må, likaledes i enlighet med de grunder Kungl. Maj:t bestämmer, bestridas de övriga kostnader för vattendomstolarnas verksamhet, som ej böra utgå av andra anslag eller ock skola av part gäldas.

Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Eliel Löfgren.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 15 mars 1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Ang. anvisan-
de av medel
till bestridan-
de av kostna-
derna för vat-
tendomstolar-
nas verksam-
het m. m.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Löfgren anmälde ärende rörande avlåtande till riksdagen av proposition om anvisande av medel till bestridande av kostnaderna för vattendomstolarnas verksamhet m. m. Därvid anförde föredraganden:

»Enligt det förslag till vattenlag, om vars antagande jag förut i dag hemställt att Kungl. Maj:t måtte till riksdagen avlåta proposition, skola vattenmålen i första instans handläggas av särskilt inrättade vattendomstolar samt i andra instans avgöras av en till Svea hovrätt förlagd vattenöverdomstol. För genomförande av denna nya domstolsorganisation erfordras givetvis, att riksdagen beviljar för ändamålet erforderliga medel. Med avseende å frågan, hur stort belopp bör i sådant avseende åskas, anhåller jag att få anföra följande.

Enligt 9 § i 11 kap. av förslaget till vattenlag skall antalet vattendomstolar bestämmas av Konungen samt gränserna för de till varje vattendomstol hörande områden följa vattendelare mellan olika vattensystem, efter ty Konungen förordnar.

Antalet vattendomstolar.

Med avseende å de vägande skäl, som ligga till grund för dessa bestämmelser, torde det tillåtas mig att hänvisa till vad vattenrätts- och dikningslagskommittéerna därom yttra i sitt betänkande (sid. 446 o. ff.).

Ehuru det sålunda skulle komma att åligga Kungl. Maj:t att bestämma vattendomstolarnas antal samt att förordna, varest gränserna skulle framdragas mellan skilda vattendomstolarnas områden, hava kommittéerna dock för sin del planlagt en indelning av riket för fem särskilda vattendomstolar, för vilka kommittéerna tänkt sig följande benämningar: Västerbygdens, Söderbygdens, Österbygdens, Mellanbygdens och Norrbygdens vattendomstol.

Vattenrätts- och dikningslagskommittéerna.

Västerbygdens vattendomstols område skulle i stort sett sammanfalla med Vänerns och dess till- och avlopps vattenområde samt innefatta hela Värmlands och Göteborgs och Bohus län, hela Dalslandsdelen och norra Västgötadelen av Älvsborgs län, större delen av Skaraborgs län och en ringa del av Örebro län. Till Söderbygdens vattendomstols område skulle komma att höra de halländska och skånska vattendragens vattenområden, däri inbegripet Helgaåns, eller således hela Hallands, Kristianstads och Malmöhus län, Marks, Vedens, Bollebygds, Kinds och Redvägs härad av Älvsborgs län, Östbo, Västbo och Västra härad av Jönköpings län samt Sunnerbo och en del av Allbo härad av Kronobergs län. Till Österbygdens vattendomstol skulle komma att hänföras Vätterns vattenområde samt de blekingska, kalmarlänska, östgötska och gottska vattendragens områden, innefattande Blekinge, Kalmar, Östergötlands och Gottlands län, större delen av Jönköpings och Kronobergs län, delar av Skaraborgs län samt en mindre del av Örebro län. Mellanbygdens vattendomstol skulle komma att omfatta Mälaren—Hjälmarens, Dalälvens och Ljusnans vattenområden eller Södermanlands, Stockholms, Uppsala, Gävleborgs, Västmanlands och Kopparbergs län, större delen av Örebro län och Härjedalen. Till Norrbygdens vattendomstol slutligen skulle räknas de norrländska älvarnas vattenområden, motsvarande Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län samt Jämtlandsdelen av Jämtlands län.

För att rätt förstå innebörden av detta förslag bör man hava klart för sig vattendomstolarnas åligganden enligt kommittéförslaget. I detta avseende är å ena sidan att uppmärksamma, att enligt kommittéerna

vattendomstolarna skulle komma att få befattning jämväl med frågor hörande till den s. k. defensiva vattenrätten — merendels i form av besvär mot syneförrättning — samt med farleds- och kloakledningsfrågor, samt vidare, att kommittéerna tänkt sig, att vattenrättsdomarna ej skulle vara uteslutande sysselsatta med vattenrättsarbetet utan kunna samtidigt ägna avsevärd tid åt annan juridisk verksamhet. Men å andra sidan är att märka, att kommittéerna vid uppgörandet av sitt förslag till vattendomstolarnas jurisdiktionsområden icke haft anledning att taga någon som helst hänsyn till flottledsmålen samt att enligt samma förslag vid de ofta mycket omfattande vattenregleringsföretagen den grundläggande undersökningen på platsen icke skulle — såsom enligt det förslag, de sedermera tillkallade vattenrättssakkunniga avgivit — företagas av vattendomstolen utan av särskilda förrättningsmän.

*Vattenrätts-
sakkunniga.*

Nyssnämnda vattenrättssakkunniga, vilka delat kommittéernas uppfattning, att det tydligtvis borde överlämnas åt avgörande i administrativ ordning, huru gränserna mellan de olika domstolarnas områden borde med tillämpning av den i lagen fastslagna grund uppdragas, hava hållit före, att, då den av de sakkunniga vidtagna begränsningen av förslaget föranledde därtill, att allenast vissa av de mål, vilka enligt kommittéförslaget hänfördes till vattenmål, skulle av vattendomstol behandlas, vattendomstolarnas antal lämpligen skulle tillsvidare kunna bestämmas till tre, vilket antal dock enligt de sakkunnigas mening måhända snart nog kunde komma att visa sig otillräckligt. De sakkunniga hava därvid ifrågasatt, att — med begagnande av de utav kommittéerna i motiven upptagna benämningarna — Västerbygdens och Söderbygdens vattendomstolar kunde sammanslås till en domstol, Österbygdens och Mellanbygdens likaledes förenas till en samt den tredje domstolen tilldelas det område, som hänförts till Norrbygdens vattendomstol.

*Flottningslag-
stiftningssak-
kunniga.*

Flottningslagstiftningssakkunniga, vilka med avseende å lagförslagens omfattning utgått från kommittéernas förslag, hava förklarat sig anse sannolikt, att antalet vattendomstolar borde, för att jämväl flottledsmålen skulle medhinnas, ökas till sex, måhända på det sätt, att den nordligaste domstolens område uppdelades på två.

*Processkom-
missionen.*

Processkommissionen har i sitt över vattenrättssakkunnigas förslag avgivna utlåtande som sin uppfattning gjort gällande, att — alldeles oavsett den lättnad för en övergång från en sådan specialdomstol som den föreslagna till en ny allmän domstolsorganisation, som skulle ligga

däri, att specialdomstolarnas antal ej gjordes för litet — det skulle komma att visa sig ogörligt att giva vattendomstolarna så vidsträckt domkretsar, som enligt vattenrättssakkunnigas motiv varit avsett.

Att med någon större tillförlitlighet bedöma, vilken sammanlagd arbetsmängd kommer att efter den nya vattenlagens genomförande åvila vattendomstolarna, låter sig svårigen göra. Någon tillnärmelsevis säker upplysning i detta avseende torde icke vara att hämta från den statistik, som är tillgänglig, ty — på sätt också kommittéerna framhållit — dels föreligger rörande de merendels synnerligen omfattande och tidsödande vattenregleringsföretagen med tvångsdelaktighet, vilka äro en nyhet för vår rätt, ingen som helst statistisk utredning, och dels är det sannolikt, att vattenbyggnadsmålen komma att till antalet väsentligt ökas åtminstone under de första årtiondena efter den nya vattenlagens genomförande. Emellertid kan jag — särskilt i betraktande av vattenmålens invecklade och svåra beskaffenhet samt de talrika synnerligen tidsödande synförrättningar, som måste ingå som ett huvudsakligt led i en vattendomstols verksamhet — i likhet med processkommissionen icke finna annat än att vattendomstolarnas antal omöjligen kan inskränkas till de av de vattenrätts-sakkunniga föreslagna tre med deras synnerligen vidsträckt jurisdiktionsområden. Detta mitt omdöme gäller, även om hänsyn tages allenast till den arbetsbörda, som skulle komma att åvila vattendomstolarna enligt de sakkunnigas förslag. Emellertid synes det mig, som om vid denna frågas avgörande en viss hänsyn bör tagas även till den utvidgning av vattenlagstiftningen, som inom den närmaste tiden är att förvänta. I detta avseende vill jag nämna följande.

I nära överensstämmelse med såväl kommittéernas som vattenrätts-sakkunnigas förslag är jämväl i vattenlagförslaget i dess nu föreliggande slutgiltiga skick plats reserverad för ny lagstiftning om allmän farled, om allmän flottled, om torrläggning av mark genom dikning eller annat avledande av vatten eller genom invallning samt om kloakledningar. Det tillämnade kapitlet om allmän flottled föreligger utarbetat av flottning-lagstiftningssakkunniga; förslag till lagstiftning å övriga nu nämnda områden ingå som led i vattenrätts- och dikningslagskommittéernas betänkande. Av de grenar av vattenlagstiftningen, som, efter antagandet av nu föreliggande förslag till vattenlag, fortfarande skulle vänta på sin lösning, torde flottning-lagstiftningen utan tvekan kunna betraktas som den, för vilken behovet av nya lagstadganden är mest trängande. Min bestämda avsikt är också att söka få förslag till ny flottning-lagstiftning framlagt redan för nästkommande års riksdag. För sådant

ändamål pågår för närvarande inom justitiedepartementet, med ledning av inkomna utlåtanden, en överarbetning av flottningsslagsstiftningssakkunnigas förslag, och min säkra förhoppning är, att denna överarbetning skall kunna bli slutförd i så god tid, att det omarbetade förslaget skall kunna bli föremål för granskning av lagrådet redan under innevarande år. Då alltså utsikt förefinnes för att redan ett år efter vattenlagens trädande i kraft jämväl den nya flottningsslagsstiftningen skall träda i tillämpning, synes det mig, som om klokheten bjöde, att man för undvikande av en rubbning efter allenast ett år av vattendomstolarnas jurisdiktionsområden redan nu vid bestämmandet av vattendomstolarnas antal och gränserna för berörda områden toge behörig hänsyn till den ökning av vattendomstolarnas arbetsmängd, som genomförandet av den nya flottningsslagsstiftningen kan väntas hava till följd. Mot ett dylikt hänsynstagande torde icke kunna anföras, att därigenom skulle uppstå fara för att vattendomstolarna icke skulle under sitt första verksamhetsår få fullt upp att göra. Ty alldeles fränsett det ökade krav, som genomförandet av en ny domstolsorganisation och tillämpningen av en ny lag av den omfattning och art, varom här är fråga, alltid måste ställa på vederbörande under den nya lagstiftningens första år, torde det med säkerhet kunna antagas, att arbetsmängden under denna tid jämväl av andra anledningar kommer att bli relativt stor. I sådant hänseende vill jag dels erinra om det kända förhållandet, att i fråga om många planerade vattenbyggnadsföretag — främst kanske vattenregleringar — vederbörande endast vilja avvakta den nya vattenlagens trädande i kraft, innan de söka bringa dem till utförande, dels ock framhålla, att det i 12 kap. i förslaget till vattenlag stadgade förfarandet om inskrivning i vattenboken av nära till hands liggande skäl kommer att, så vitt angår anläggningar, tillkomna enligt äldre lag, tynga vattenrättsdomaren och hans medhjälpare på vattendomstolskansliet relativt mest under den första tiden av den nya lagens giltighetstid.

I betraktande av vad nu sagts synes det mig, som om vattendomstolarnas antal icke lämpligen bör bestämmas till mindre än fem eller samma antal, som kommittéerna tänkt sig. Deras namn skulle kunna bli Västerbygdens, Österbygdens, Mellanbygdens, Nedra Norrbygdens och Övra Norrbygdens vattendomstol.

För att erhålla något — om också, såsom redan antytts, allenast i ringa grad användbart — material för bedömande av spørsmålet om de särskilda domstolarnas jurisdiktionsområden har jag låtit från statistiska centralbyrån infordra uppgift rörande antalet mål berörande den lukrativa vattenrätten, som av underrätterna slutligen avgjorts under

åren 1913 och 1914 eller de enda år, för vilka på grund av vidtagna förändringar i rättsstatistikens uppställning dylik uppgift av något värde för nu ifrågavarande ändamål kunnat erhållas. Med ledning av dessa statistiska uppgifter ävensom av i övrigt kända förhållanden har jag efter samråd med sakkunnig person kommit till den uppfattningen, att gränserna mellan de särskilda domstolarnas områden lämpligen skulle kunna dragas på ungefär följande sätt.

Västerbygdens vattendomstols område skulle omfatta det område, som i kommittéförslaget föreslagits skola hänföras dit, jämte den del av Söderbygdens vattendomstols område enligt samma förslag, som ligger norr och väster om Lagans vattenområde.

Österbygdens vattendomstols område skulle komma att omfatta det område, som i kommittéförslaget föreslagits skola hänföras dit, jämte återstående delen av Söderbygdens vattendomstols område enligt kommittéförslaget.

Söderbygdens vattendomstols område enligt kommittéförslaget skulle på detta sätt bliva uppdelat mellan Västerbygdens och Österbygdens vattendomstolars jurisdiktionsområden.

Mellanbygdens vattendomstols område skulle komma att sammanfalla med samma domstols område enligt kommittéförslaget, utom så tillvida, att dit ej skulle komma att höra den del av samma område, som ligger norr om vattendelaren mellan Ljusnans vattenområde och söder därom belägna vattenområden.

Nedra Norrbygdens vattendomstols område skulle komma att bestå, utom av nyssnämnda nordligaste del av Mellanbygdens vattendomstols område enligt kommittéförslaget, av den del av Norrbygdens vattendomstols område enligt samma förslag, som ligger söder om Storumans och Lögde älvs vattenområden.

Till Övra Norrbygdens vattenområde slutligen skulle komma att hänföras återstoden av Norrbygdens vattenområde enligt kommittéförslaget.

Möjligt är, att det sålunda föreslagna antalet av fem vattendomstolar kommer att efter flottledsmålens tillkomst visa sig för knappt tilltaget. Särskilt gäller detta av naturliga skäl den nordligare delen av vårt land. Härtill har emellertid viss hänsyn tagits vid uppgörandet av nyssnämnda utkast till domkretsarnas omfattning, i det att de två nordligaste vattendomstolarnas områden avpassats så, att de i fall av behov skulle kunna lämpligen uppdelas på sammanlagt tre vattendomstolar. Övriga vattendomstolars jurisdiktionsområden torde däremot

antagligen kunna bibehållas oförändrade jämväl efter flottningslagstiftningens genomförande.

*Vattendoms-
stolsledamö-
ternas avlö-
nande samt
bestridandet
av övriga
kostnader
för vatten-
domstolar-
nas verk-
samhet m. m.*

Med avseende å sättet för avlöandet av vattendomsstolarnas personal och de medel, som härför böra begäras av riksdagen, torde jag till en början få erinra om vad jag vid anmälan den 14 sistlidna januari av årets statsverksproposition vid punkten 15 under andra huvudtiteln yttrade därom, att det till följd av svårigheten att på förhand bedöma omfattningen av det arbete, som kommer att åvila de nya domstolarna, torde vara lämpligast att ej redan från början uppföra ifrågavarande personal på ordinarie stat, utan att äskandet av ett extra anslag för ändamålet torde vara att föredraga. Därvid lärer formen för beviljandet av medel till avlöandet av den civila personalen vid regements- och stationskriegerätterna i viss mån kunna lända till förebild. För bestridandet av avlöningen till denna personal har riksdagen årligen anvisat ett extra anslag till växlande belopp, med rätt för Kungl. Maj:t att inom detta anslags ram närmare bestämma de särskilda befattningshavarnas avlöningsförmåner.

Vattendomsstolarna skulle enligt det föreliggande förslaget till vattenlag bestå av en vattenrättsdomare såsom ordförande samt såsom övriga ledamöter två vattenrättsingenjörer och två vattenrättsnämndemän.

Vad angår avlöandet av dessa vattendomsstolens ledamöter gäller frågan först domstolens ordförande, vattenrättsdomaren. Han skall enligt förslaget vara en lagkunnig, i domarevärv erfaren man samt förordnas av Konungen för viss tid. Denna tid torde, i överensstämmelse med den uppfattning, som vattenrätts- och dikningslagskommittéerna i sina motiv uttalat, lämpligen kunna sättas till exempelvis fem år.

På sätt vid flera tillfällen under förarbetena till nu ifrågavarande lagstiftning framhållits, är det av största vikt, att till vattenrättsdomarbefattningen förvärvas en person med framstående duglighet och att åt honom gives en i möjligaste mån oberoende ställning. I båda dessa hänseenden spelar storleken av de avlöningsförmåner, som bliva förenade med befattningen, en betydelsefull roll. En fråga, till vilken man därjämte vid bestämmandet av vattenrättsdomarens avlöning givetvis måste taga ståndpunkt, är den, huruvida vattenrättsdomarbefattningen är av den beskaffenhet, att den kan antagas giva sin innehavare full sysselsättning under hela året. I detta avseende är att märka, att de vattenrättssakkunniga — i motsats till den åsikt, som, på sätt redan förut av mig antytts, kommit till uttryck i kommittémotiven — göra gällande, att befattningen såsom vattenrättsdomare icke lämpligen bör förenas med

utövningen av annan ämbetsverksamhet. 'För ett riktigt handhavande av vattenrättsdomarens ansvarsfulla kall kräves helt visst', säga de sakkunniga, 'att detsamma göres till dess innehavares enda uppgift, så att hans verksamhet och intresse uteslutande inriktas därpå. Att de med ifrågavarande befattning förenade göromålen, vilka omfatta ej blott syners och andra domstolssammanträdens hållande, utan därjämte målens förberedande till behandling och avgörande, vattenbokens förande m. m., skola helt upptaga innehavarens tid, synes de sakkunniga påtagligt, därest varje vattendomstols område tillmättes tillräckligt stort.' Vad de sakkunniga sålunda uttalat äger enligt min mening sin fulla giltighet även om, på sätt jag föreslagit, vattendomstolarnas antal sättes till fem. Vid bestämmandet av vattenrättsdomarnas avlöningsförmåner torde man alltså böra utgå ifrån, att dessa befattningshavare icke komma att samtidigt med sina vattenrättsdomarbefattningar utöva annan avlönad tjänst.

Med nu nämnda utgångspunkter synes det mig, som om det lämpligaste sättet för ordnandet av vattenrättsdomarnas avlöningsfråga skulle vara det, att åt en var av dem bestämdes ett ej alltför knappt tillmätt fast arvode. Dock torde det böra stå Kungl. Maj:t öppet att i förekommande fall, där en vattenrättsdomare är ordinarie innehavare av annat ämbete, medgiva honom att under den tid, han är förordnad som vattenrättsdomare, därjämte uppbära viss mindre del av de med hans ordinarie ämbete förenade inkomster. Ifrågavarande fasta arvode synes i intet fall böra sättas lägre än 11,000 kronor. Med denna beräkning skulle för bestridande av arvoden till fem vattenrättsdomare erfordras 55,000 kronor. Med hänsyn därtill, att det på grund av särskilda förhållanden kan komma att visa sig önskvärt, att arvodet till en eller annan vattenrättsdomare sättes något högre än 11,000 kronor, torde för möjliggörande i erforderliga fall av dylik förhöjning böra beräknas ytterligare sammanlagt 5,000 kronor.

Vad därefter beträffar vattenrättsingenjörerna, vilka enligt förslaget till vattenlag skola vara i vattenfrågors tekniska behandling sakkunniga och erfarna män, den ene särskilt beträffande byggande i vatten och den andre särskilt i frågor om torrläggning av mark, böra givetvis även dessa befattningshavare kunna påräkna en ganska betydande gottgörelse för sitt arbete, om man skall lyckas att som sådana förvärva fullt kompetenta personer. Det berättigade i denna uppfattning torde framstå i öppen dag, om man betänker, att flertalet av vattenrättsingenjörerna säkerligen måste sökas bland personer, som ägna sig åt inkomstbringande privat verksamhet och således för sin tjänstgöring i dom-

stolen tvingas att för längre tid övergiva detta sitt arbete. Vid bestämmandet av sättet för vattenrättsingenjörernas avlönande är att uppmärksamma, att ingenjörerna i motsats till vattenrättsdomaren icke bliva av sin tjänstgöring i vattendomstolen upptagna hela året. Deras avlöningsförmåner synas därför lämpligen böra utgå i form av dels ett fast arvode dels ock ett dagarvode för varje dags tjänstgöring i domstolen. Till dylik tjänstgöring bör givetvis räknas jämväl förrättandet av sådan undersökning, varom förmåles i 11 kap. 45 § 2 mom. i förslaget till vattenlag. Det fasta årsarvode synes lämpligen kunna sättas till 5,000 kronor och dagarvode till 40 kronor. Under förutsättning, att varje vattenrättsingenjör komme att årligen tjänstgöra i domstolen under cirka 80 dagar — något som med hänsyn till bestämmelsen i nyssnämnda lagrum samt med den begränsning till den lukrativa vattenrätten, som förslaget erhållit, torde kunna betraktas som ganska antagligt beträffande åtminstone den av vattenrättsingenjörerna, som skall vara sakkunnig särskilt beträffande byggande i vatten — skulle en vattenrättsingenjörs årsinkomst av denna hans befattning komma att belöpa sig till omkring 8,200 kronor. Emellertid förutsätter förslaget till vattenlag, på sätt framgår av 11 kap. 3 §, den möjligheten, att lämplig person, villig att åtaga sig förordnande som vattenrättsingenjör för viss tid, ej finnes att tillgå. Konungen äger då uppdraga åt vattenrättsdomaren att, intill dess annorlunda kan varda bestämt, för varje mål till ledamot inkalla person, som av Konungen förklarats behörig att mottaga sådan kallelse. Den ändamålsenligaste formen för gottgörelse åt dylik vattenrättsingenjör torde vara enbart dagarvode, givetvis till högre belopp än det, varmed dagarvode till en vattenrättsingenjör med stadigvarande förordnande skulle komma att utgå, men möjligen med viss reduktion vid tjänstgöring flera dagar i följd, allt efter närmare bestämmelser av Kungl. Maj:t.

Vattenrättsnämndemännen, vilka enligt förslaget till vattenlag böra vara allmänt betrodda, om sin orts förhållanden kunniga män, böra för sin tjänstgöring erhålla gottgörelse allenast i form av dagarvode, vilket torde böra lämpligen sättas till 20 kronor.

Vad därefter angår den lagkunnige sekreterare, som enligt 11 kap. 8 § i förslaget till vattenlag skall vara anställd hos vattendomstol, synes denne, som skall erhålla förordnande till befattningen av Kungl. Maj:t, böra avlönas med ett årsarvode av 7,000 kronor. De sakkunniga lära hava tänkt sig, att till vattenrättssekreterare skulle komma att i allmänhet förordnas domareaspiranter med flera års domaremeriter.

Av vattenrättsdomarens och vattenrättssekreterarens arvoden bör

viss del, exempelvis 4,000 resp. 2,500 kronor, anses som tjänstgöringspenningar.

Samtliga ledamöter i vattendomstolen ävensom vattenrättssekreterarna böra dessutom åtnjuta reseersättning med dagtraktamente enligt resereglementet. Då förut omnämnda dagarvoden till vattenrättsingenjörerna och vattenrättsnämndemännen äro avsedda att utgöra gottgörelse för det med befattningarna förenade besväret jämte tidsspillan och följaktligen äro att betrakta som dem tillkommande avlöning, men det dagtraktamente enligt resereglementet, som enligt vad nyss nämnts därjämte skall tillkomma bl. a. dessa befattningshavare, är avsett att utgöra ersättning till vederbörande tjänsteman för de utgifter, han är nödsakad att åsamka sig på den grund att förrättningen i fråga äger rum på annan ort än där han har sitt hemvist, bör givetvis, utöver dagarvodet, även dagtraktamente enligt resereglementet utgå till dylik person för alla de dagar, som upptagas av förrättningar.

Vid varje vattendomstol torde dessutom böra anställas en amanuens. Åt denne skulle kunna, bland annat, givas sådant förordnande, som omförmäles i 11 kap. 15 § i förslaget till vattenlag. Arvodet till denna amanuens lärer i regel kunna sättas till 1,500 kronor för år. Möjlighet till arvodets höjande i erforderliga fall torde dock böra förefinnas.

Till beredande av semester åt vattenrättsdomarna och vattenrättssekreterarna torde böra beräknas medel för erforderliga vikariatsersättningar.

Vad slutligen angår vattenöverdomstolen, vilken enligt det föreliggande förslaget till vattenlag skulle bestå av ordföranden å en av Svea hovrätts divisioner såsom ordförande, tre andra ledamöter i hovrätten samt en ledamot i kammarkollegiet, torde dess inrättande icke behöva — åtminstone tillsvidare — draga annan kostnad än den, som följer därav, att av vattenöverdomstolen enligt 97 § i lagförslaget tillkallat sakkunnigt biträde bör vara berättigat att för sitt besvär uppbära skälig gottgörelse. Möjligt är att, på sätt Svea hovrätt och kammarkollegiet framhållit i sina i ärendet avgivna utlåtanden, de nya uppgifter, som den nya domstolsorganisationen tillför dessa verk, komma att nödvändiggöra någon mindre förstärkning av deras arbetskrafter. Att redan nu, innan man ens tillnärmelsevis kan överblicka den ökning i deras arbetsmängd, som av nu ifrågavarande anledning är att förvänta, vidtaga åtgärder för en dylik förstärkning synes dock ej vara påkallat.

Samtliga förutnämnda dagarvoden så ock nyssberörda gottgörelse till sakkunnigt biträde åt vattenöverdomstolen torde lämpligen kunna, den mån de ej enligt 11 kap. 87 § i förslaget till vattenlag skola av

part förskjutas, bestridas från det under andra huvudtiteln uppförda ordinarie förslagsanslaget till domare, vittnen och parter. På sätt av mig redan framhållits vid annälan i statsrådet den 14 sistlidna januari av innevarande års statsverksproposition vid punkten 16 under andra huvudtiteln, torde detta anslag i anledning härav böra höjas med 25,000 kronor. Då emellertid, såsom jag vid nämnda tillfälle tillika omförmålde, en höjning av samma anslag lärer komma att påkallas jämväl till följd av ett par andra lagar, om vilkas antagande jag först längre fram under riksdagens lopp ämnar hemställa att Kungl. Maj:t måtte till riksdagen avlåta proposition, torde det tillsvidare böra anstå med ett äskande hos riksdagen av anslagets höjande.

Den nu ifrågavarande befattningshavare tillkommande reseersättning med traktamente enligt resereglementet torde, i den mån dylik ersättning ej skall förskjutas av part, böra utgå från andra huvudtiteln förslagsanslag till rese- och traktamentspenningar. Någon förhöjning av anslaget på grund av detta nya krav på detsamma lärer dock ej erfordras, enär anslaget under de sista år, för vilka avslutade räkenskaper föreligga, lämnat ganska avsevärda behållningar.

Mest överensstämmande med de principer, som följts vid löne-regleringar under senare tider, torde vara att låta alla vattendomstolens och vattenrättsdomarens expenskostnader — för hyra, städning och uppvärmning av kanslilokal, inventarier därstädes, renskrivning, skrivmaterialier m. m. — bestridas av statsmedel. Något särskilt anslag härför torde dock icke behöva begäras av riksdagen, utan torde berörda kostnad kunna lämpligen utgå från andra huvudtiteln allmänna anslag till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. Till detta ökade krav på anslaget ifråga har också tagits hänsyn vid det äskande av anslagets höjning med 35,000 kronor till 100,000 kronor, som framställdes i årets statsverksproposition vid punkt 36 under andra huvudtiteln. Bli expenskostnaden ordnad på sålunda föreslaget sätt, torde föreskrift böra meddelas därom, att den lösen, som nu är åsatt från underrätt utgående expeditioner, så vitt angår nu förevarande slag av ärenden ersättes med stämpel till motsvarande belopp, och torde vattenrättsdomarna böra åläggas att, intill dess dylik föreskrift kan bliva meddelad, till statsverket redovisa dem eljest tillkommande lösen.

Till bestridande av ifrågavarande avlöningar, till den del dessa ej skulle utgå i form av dagarvoden, behöver av riksdagen begäras särskilt anslag. Till ledning för bedömandet av det belopp, vartill detta anslag bör bestämmas, torde i anslutning till det förut sagda lämnas följande sammanställning:

Arvoden åt 5 vattenrättsdomare à kr. 11,000	kr. 55,000
För möjliggörande av höjning i vissa fall av dylikt arvode »	5,000
Arvoden åt 10 vattenrättsingenjörer à kr. 5,000	» 50,000
» » 5 vattenrättssekreterare à kr. 7,000	» 35,000
» » 5 amanuenser à kr. 1,500	» 7,500
Vikariatsersättning under semester för vattenrättsdomare och vattenrättssekreterare under 1½ månad under förut- sättning att, på sätt förut ifrågasatts, såsom tjänstgörings- penningar beräknas av arvodet för en var av de förra 4,000 och för en var av de senare 2,500 kronor för år cirka »	4,100
Summa kr. 156,600.	

Med hänsyn därtill, att det möjligen kan komma att med avseende å en eller annan vattendomstol visa sig erforderligt att av den därstädes anställda amanuensen, åtminstone tidvis, utkräva mera omfattande tjänstgöringsskyldighet, än som skäligen kan fordras med hans avlönande med allenast 1,500 kronor för år, torde, för beredande av möjlighet till arvodets höjande i förekommande fall, det sålunda erhållna beloppet, 156,600 kronor, böra höjas med ett mindre belopp, vilket för slutsummans avrundande lärer kunna sättas till 3,400 kronor. Av riksdagen skulle alltså för nu ifrågavarande ändamål behöva äskas ett förslagsanslag, högst, å 160,000 kronor eller det belopp, vartill samma anslag beräknats i årets statsverksproposition.

Det torde böra påpekas, att någon minskning i anslagets belopp ej kan föranledas av den i 11 kap. 85 § av förslaget till vattenlag inflytna bestämmelsen om utgåendet vid vissa vattenbyggnads- och vattenregleringsföretag av viss avgift som bidrag till kostnaden för vattendomstolarnas organisation och verksamhet. Det sammanlagda belopp, vartill dessa avgifter beräknats komma att uppgå under år 1919, har nämligen i årets statsverksproposition upptagits bland statsverkets beräknade inkomster under rubriken 'Vattendomstolsavgifter'. Avgifterna, vilka av sakkunnig person beräknats komma att i medeltal uppgå till 40,000 kronor för år, hava dock, så vitt angår år 1919, uppskattats till allenast 15,000 kronor. Anledningen härtill är den, att, då någon annan föreskrift om tiden för avgiftens erläggande ej är given, än att den skall gäldas, innan medgivet arbete må påbörjas eller, där det är fråga om ändrade hushållsbestämmelser, dessa må tillämpas, det torde vara uppenbart, att under det första år, den nya vattenlagen är i tillämpning, det sammanlagda belopp, vartill dessa avgifter komma att uppgå, kan antagas komma att väsentligt understiga det beräknade medeltalet för år.

Departement-
chefens hem-
ställan.

Med stöd av vad jag sålunda i detta ärende anført, får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att, under förutsättning att riksdagen antager det förslag till vattenlag, varom särskild proposition till riksdagen avlåtes,

dels till bestridande av årsarvoden åt vattenrättsdomarna, vattenrättsingenjörer och vattenrättssekreterarna så ock av gottgörelse åt vid vattendomstolarna anställda amanuenser samt av vikariatsersättning under semester för vattenrättsdomare och vattenrättssekreterare å extra stat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag, högst, 160,000 kronor;

dels ock medgiva,

att från det under andra huvudtiteln å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till domare, vittnen och parter må till vattenrättsingenjörer, utöver dem tillkommande årsarvoden, ävensom till vattenrättsnämndemän och av vattenöverdomstolen tillkallat sakkunnigt biträde utbetalas dagarvoden eller annan gottgörelse i enlighet med de grunder Kungl. Maj:t bestämmer; samt

att från det under andra huvudtiteln å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. må, likaledes i enlighet med de grunder Kungl. Maj:t bestämmer, bestridas de övriga kostnader för vattendomstolarnas verksamhet, som ej böra utgå av andra anslag eller ock skola av part gäldas.»

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen förordna, att till riksdagen skulle avlåtas proposition i ämnet av den lydelse, bilaga . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Henry Lindberg.